

„Kliima, elurikkus ja keskkond“

Horisont Euroopa

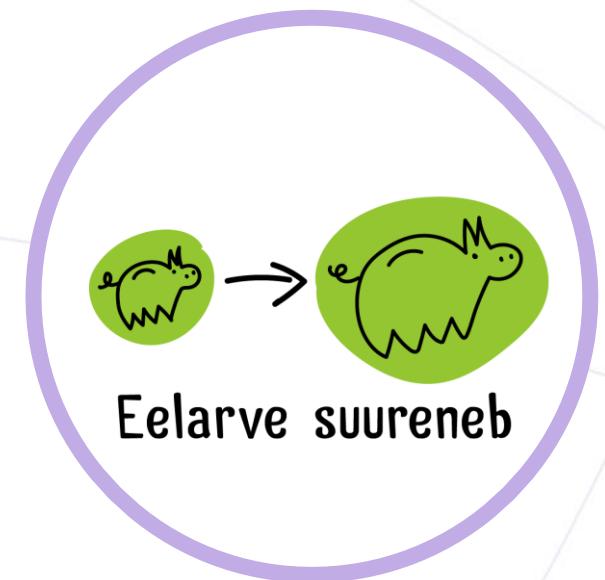
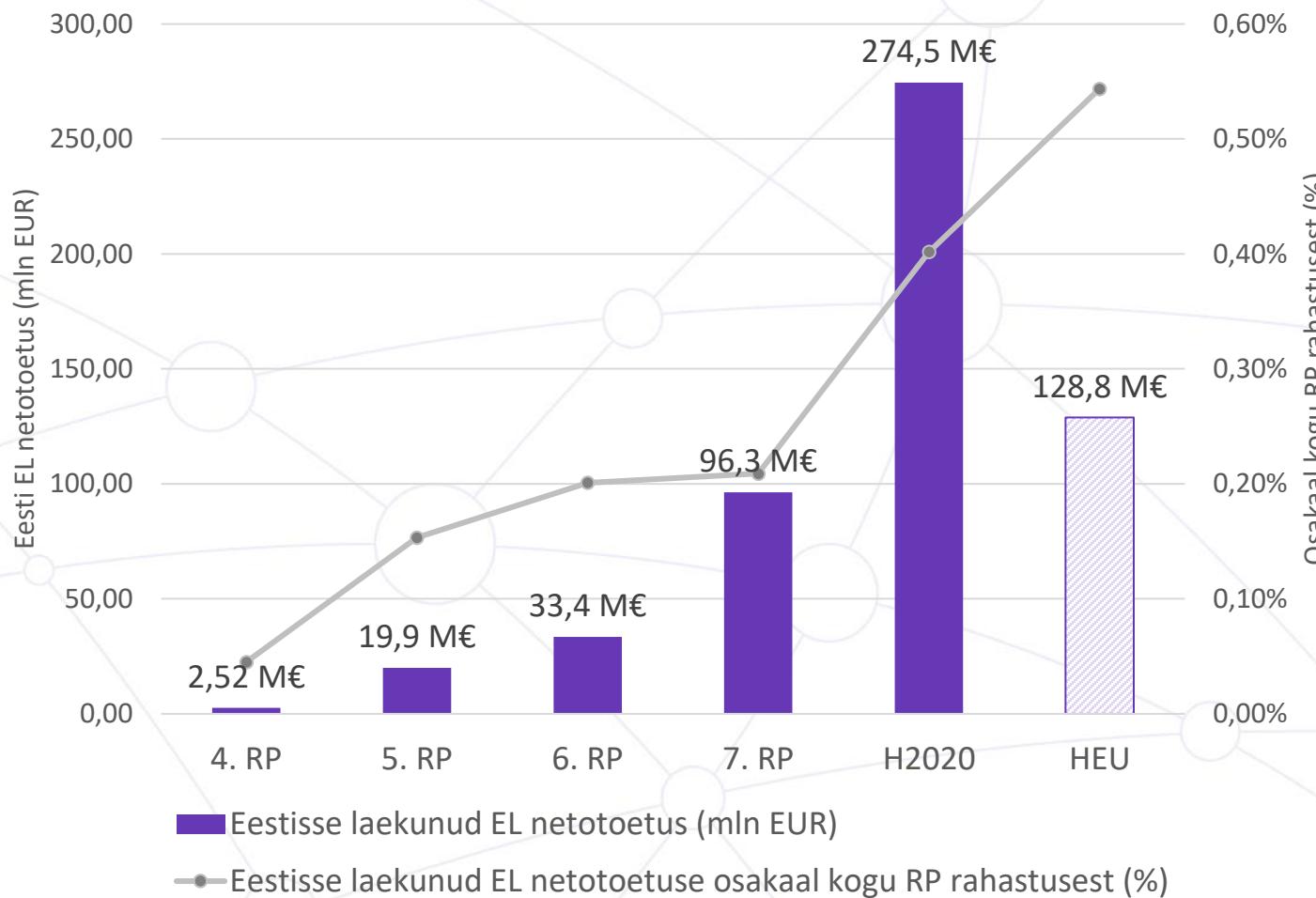
Katrin Saar (katrin.saar@etag.ee)

Priit Kilgas (priit.kilgas@etag.ee)

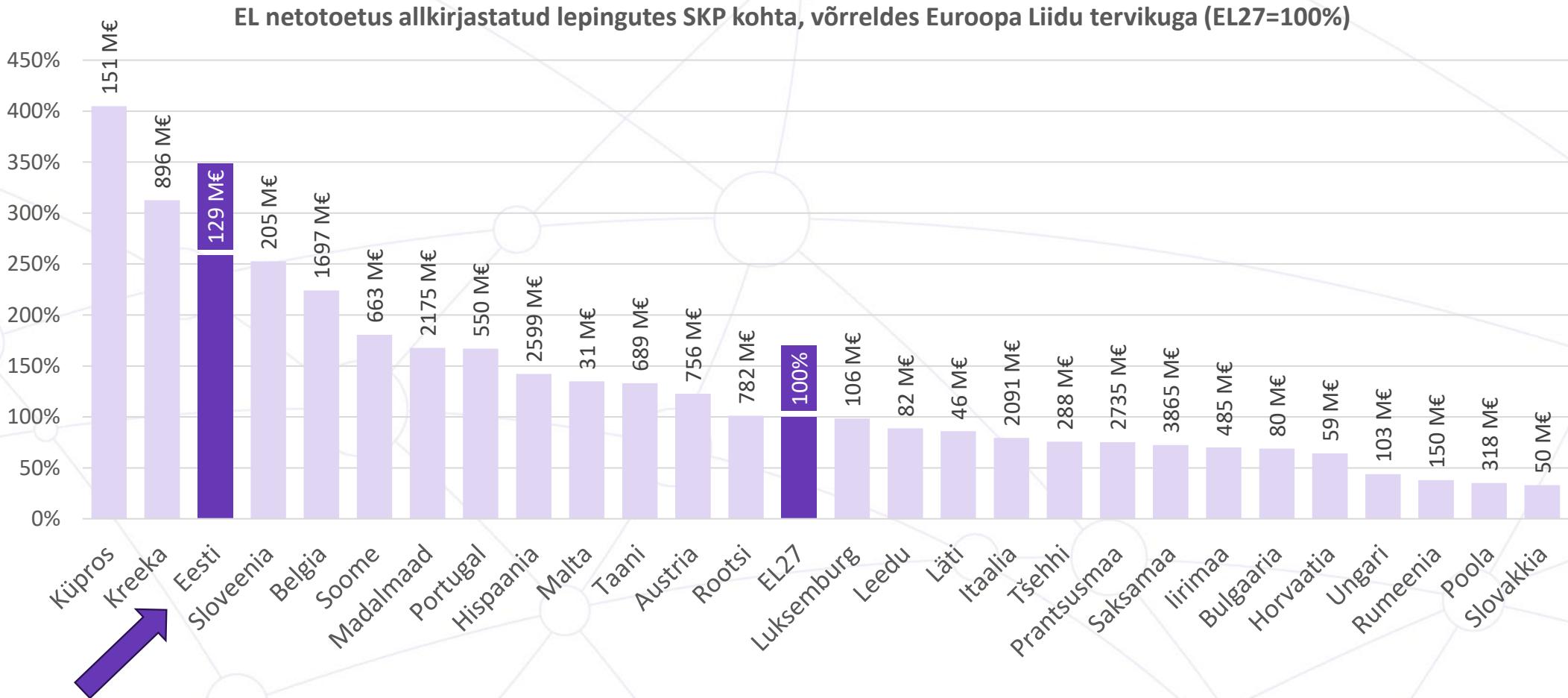
Euroopa Horisont: sambad ja klastrid

I sammas Tipptasemel teadus	II sammas Üleilmsed väljakutsed ja Euroopa tööstuse konkurentsivõime	III sammas Innovatiivne Euroopa
<p><u>Euroopa Teadusnõukogu (ERC)</u></p>	<p>Teemavaldkonnad (klastrid):</p> <ol style="list-style-type: none"> <u>1. Tervis</u> <u>2. Kultuur, loovus ja kaasav ühiskond</u> <u>3. Ühiskonna tsiviljulgeolek</u> <u>4. Digi, tööstus ja kosmos</u> <u>5. Kliima, energia ja transport</u> <u>6. Toit, biomajandus, loodusvarad, põllumajandus ja keskkond</u>	<p><u>Euroopa Innovatsiooninõukogu (EIC)</u></p>
<p><u>Marie Skłodowska-Curie tegevused</u></p>		<p><u>Euroopa Innovatsiooni Ökosüsteemid (EIE)</u></p>
<p><u>Teadustaristud</u></p>	<p><u>Parnerlused</u></p> <p><u>ELi missioonid</u></p> <p><u>Teadusuuringute Ühiskeskus (JRC)</u></p>	<p><u>Euroopa Innovatsiooni- ja Tehnoloogia instituut (EIT)</u></p>

Eesti osalemine EL raamprogrammides

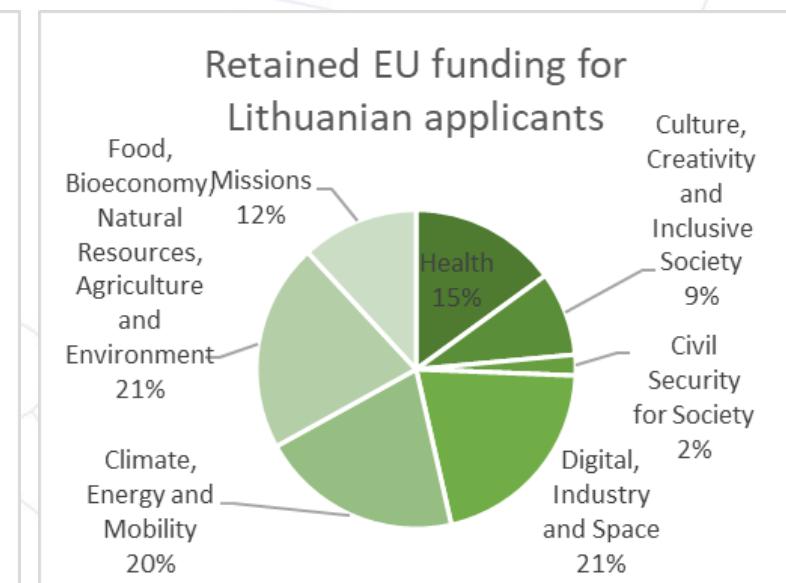
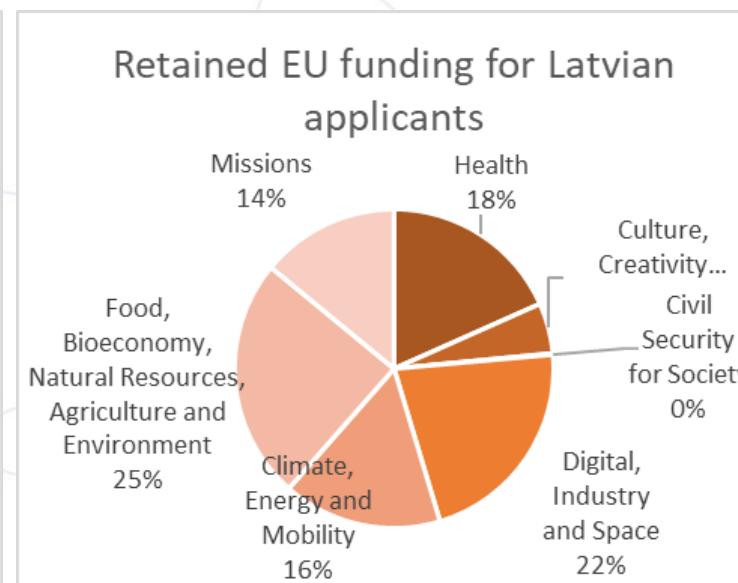
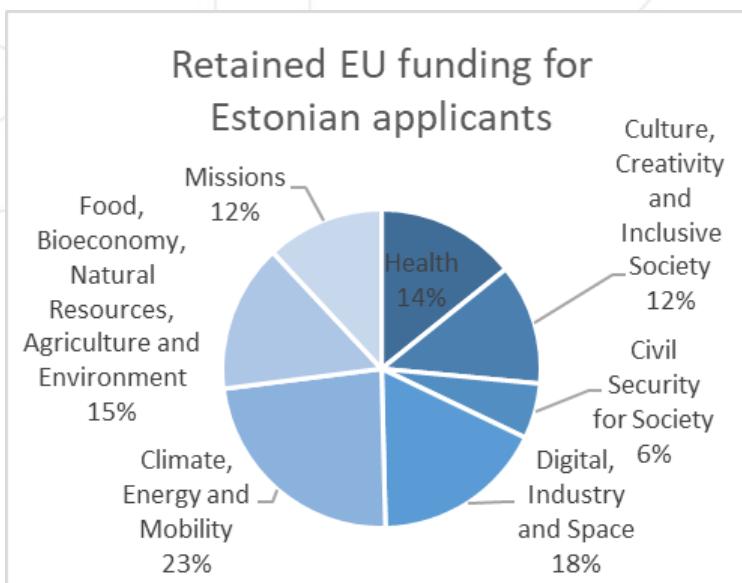

Eesti osalemine „Euroopa horisondis“

Baltimaade võrdlus

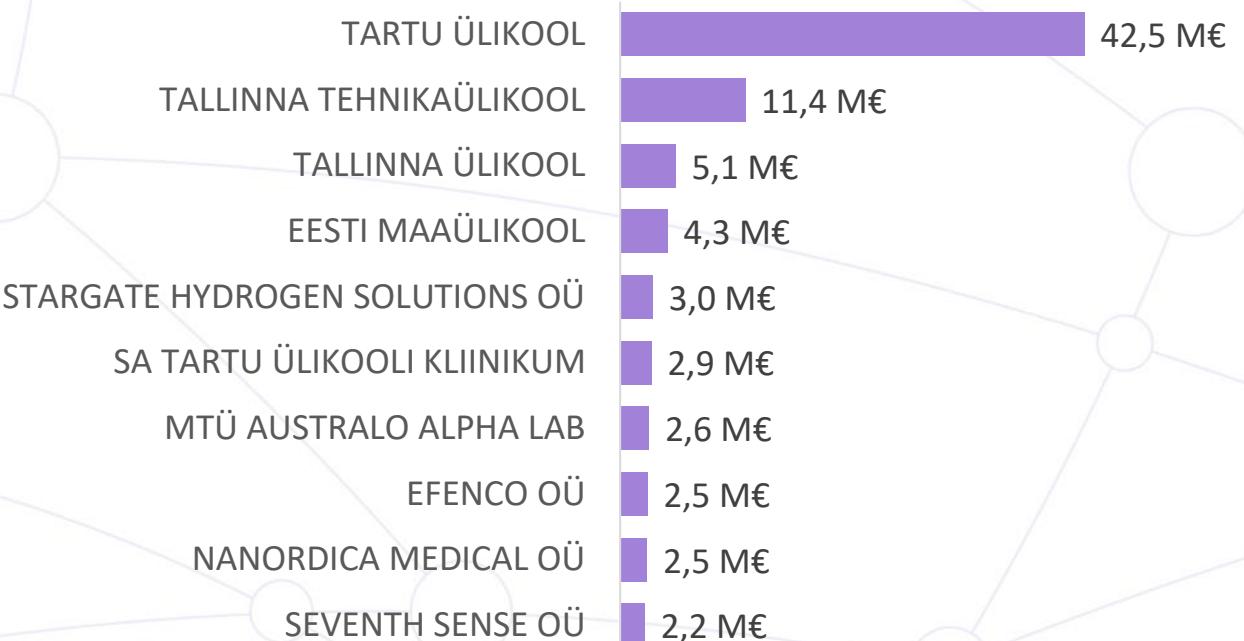
Riik	Retained Proposals	Retained EU Contribution
Eesti	243	82,1 M €
Läti	145	40,2 M €
Leedu	191	61,3 M €

Eesti osalemine „Euroopa horisondis“

Eesti TOP 10 asutust EL netotoetuse järgi allkirjastatud lepingutes

Klaster 6 edukate näited

Tervise
Arengu
Instituut

CIVITTA

Euroopa horisont

I. TIPPTASEMEL TEADUS	II. ÜHISKONNA VÄLJAKUTSED ja KONKURENTSIVÕIMELINE TÖÖSTUS	III. INNOVAATILINE EUROOPA
Euroopa Teadus-nõukogu (ERC) 26% Teadustaristu	Tervis Kultuur, loovus, kaasav ühiskond Turvalisus Digi- ja tõidetööstus, kosmose Kliimamuutus, energiatõidetööstus Toit, bionikajandus, loodusvarad, põllumajandus, keskkond Euroopa Ühisuuringute Keskus	Euroopa innovatsiooninõukogu 14% Euroopa Innovatsiooni ja Tehnoloogia instituut
Laienemismeetmed (<i>Widening</i>) ja Euroopa Teadusruumi Edendamine		
Osaluse laiendamine ja tippteaduse levitamine	Euroopa TjaA süsteemi edendamine	

Lisaks põhiprogrammile

Missioonid:

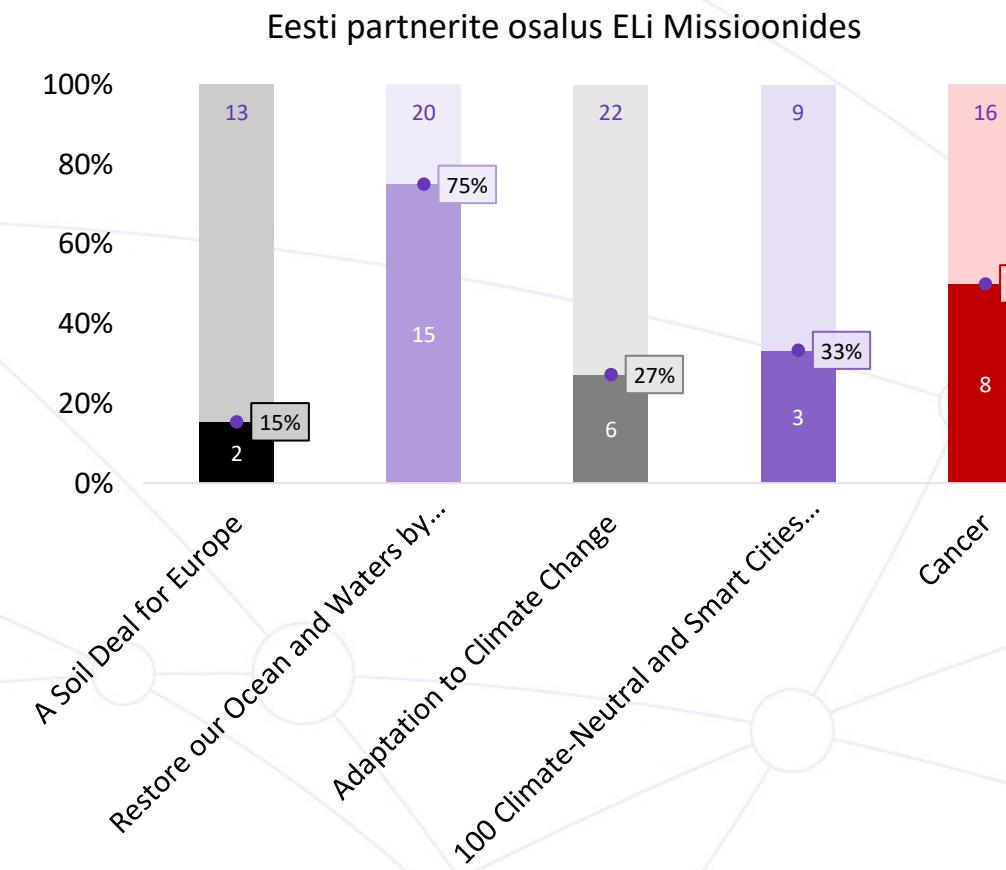
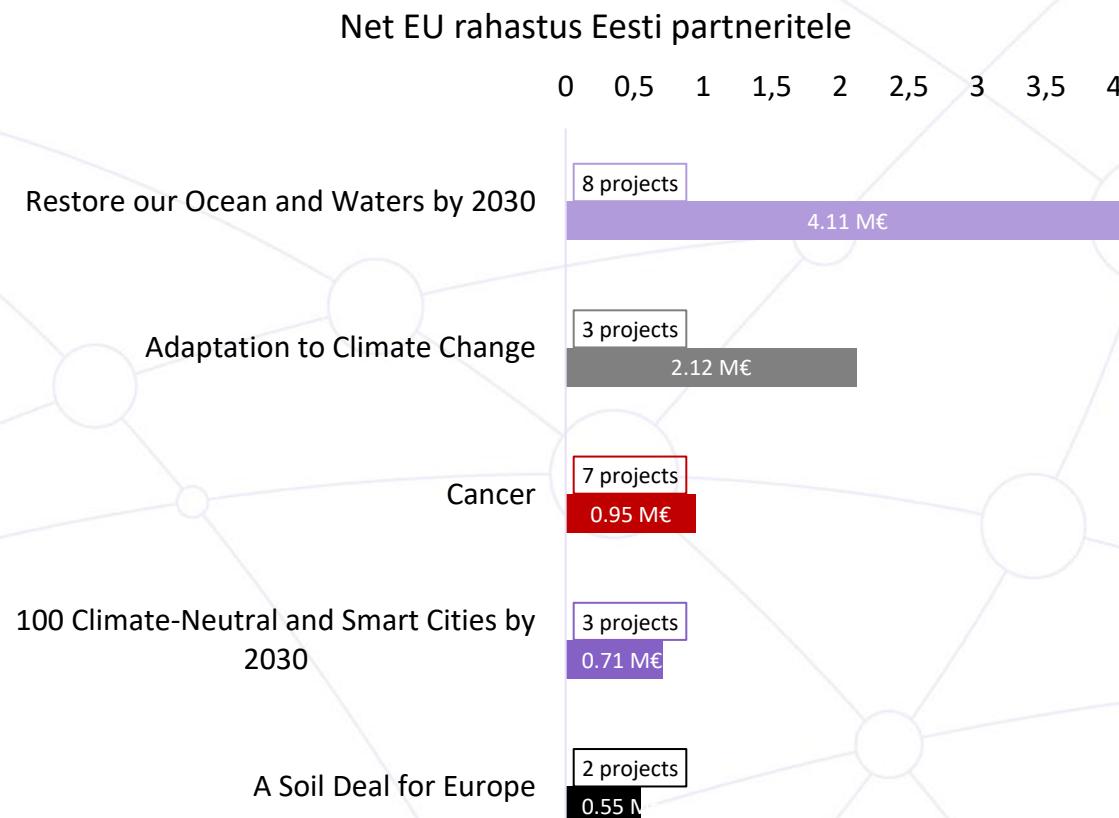
- Vähktõbi
- Kliimamuutusega kohanemine
- Terved ookeanid, mered, ranniku- ja siseveed
- Targad ja kliimanutraalsed linnad
- Mulla seisund ja toit
  - ELi missioonid kuuluvad II sambasse.
  - Missioonide taotlusvoorudele kehtivad samad reeglid nagu klastrite taotlusvoorudele.
  - Missioonidel on oma eraldiseisev eelarve.

Partnerlused – täiendav teadusraha

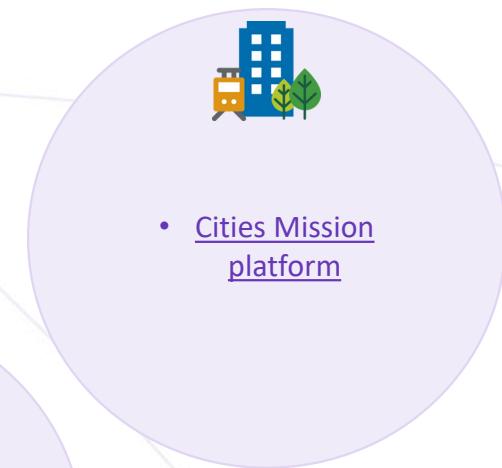
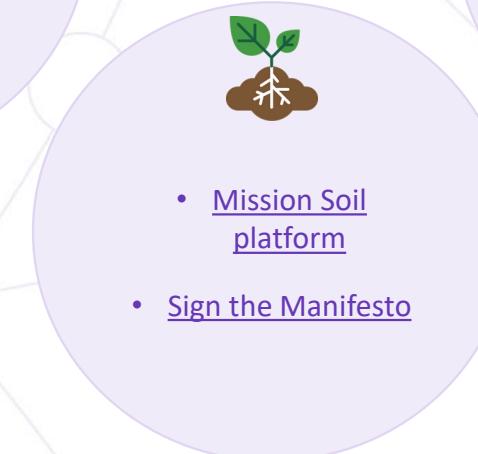
- Ettevõtetelt
  - institutsionaalsed partnerlused (nt. Circular Bio-based Europe)
- Liikmesriigidelt
  - ühisprogrammeeritavad
  - kaasrahastatavad partnerlused (nt. Biodiversa+, Water4All, DUT)

Kuidas on Eestil seni missioonide taotlusvoorudes läinud?

Lugemist

- ✓ Missioonide tööprogrammid avaldatakse järgmise aasta esimeses pooles
- ✓ Igale missiooniikoonile klikates leiate EK missioonitutvustuse.
- ✓ Igale missiooni pealkirjale klikates leiate missiooni rakenduskava.

Portfolio of candidates for European Partnerships (49)

HEALTH

EU-Africa Global Health
Innovative Health Initiative
Chemicals Risk Assessment
Fostering an ERA for Health research
Large-scale innovation and transformation of health systems in a digital and ageing society
Personalised Medicine
Rare Diseases
One Health AMR

DIGITAL, INDUSTRY AND SPACE

High Performance Computing
Key Digital Technologies
Smart Networks and Services
AI, data and robotics
Photonics Europe
Clean Steel - Low Carbon Steelmaking
European Metrology
Made in Europe
Carbon Neutral and Circular Industry
Global competitive space systems

PILLAR III AND CROSS-PILLAR

EIT Climate KIC
EIT Health
EIT Manufacturing
EIT Food
EIT InnoEnergy
EIT Raw Materials
EIT Digital
EIT Urban Mobility
EIT Cultural and Creative Industries

Innovative SMEs

European Open Science Cloud (EOSC)

CLIMATE, ENERGY AND MOBILITY

Transforming Europe's rail system
Integrated Air Traffic Management
Clean Aviation
Clean Hydrogen
Built environment and construction
Towards zero-emission road transport
Mobility and Safety for Automated Road Transport
Batteries
Clean Energy Transition
Sustainable, Smart and Inclusive Cities and Communities
Smart and zero-emission waterborne transport

FOOD, BIOECONOMY, NATURAL RESOURCES, AGRICULTURE AND ENVIRONMENT

Accelerating farming systems transition
Animal health: Fighting infectious diseases
Environmental Observations for a sustainable EU agriculture
Rescuing biodiversity to safeguard life on Earth
A climate neutral, sustainable and productive Blue Economy
Safe and Sustainable Food System for People, Planet & Climate
Circular bio-based Europe
Water4All: Water security for the planet

Cluster allocation tbc

Pandemic Preparedness and societal resilience

Osalemise reeglid

Kes saavad projektides osaleda?

Akadeemilised ja
teadusasutused

Ettevõtted
ja klastrid

Organisatsioonid
ja ühingud

Riigi- ja oma-
valitsusasutused

Eraisik

Multi-actor approach

- Ehk mitme osapoolega lähenemine.
- Projektid peavad tagama peamiste sidusrühmade kaasamise.
- Eesmärk, et erinevate teadmiste/oskustega osalejad teevad koostööd alates projekti kontseptsioonist kuni tulemuste rakendamise ja kasutamiseni.
- Suur osa HEU projektidest nõuavad nüüdseks mitme osapoolega lähenemise rakendamist. Tulevikus laieneb nõue veelgi.

Euroopa horisondis osalemise eeldab valmisolekut koostööks

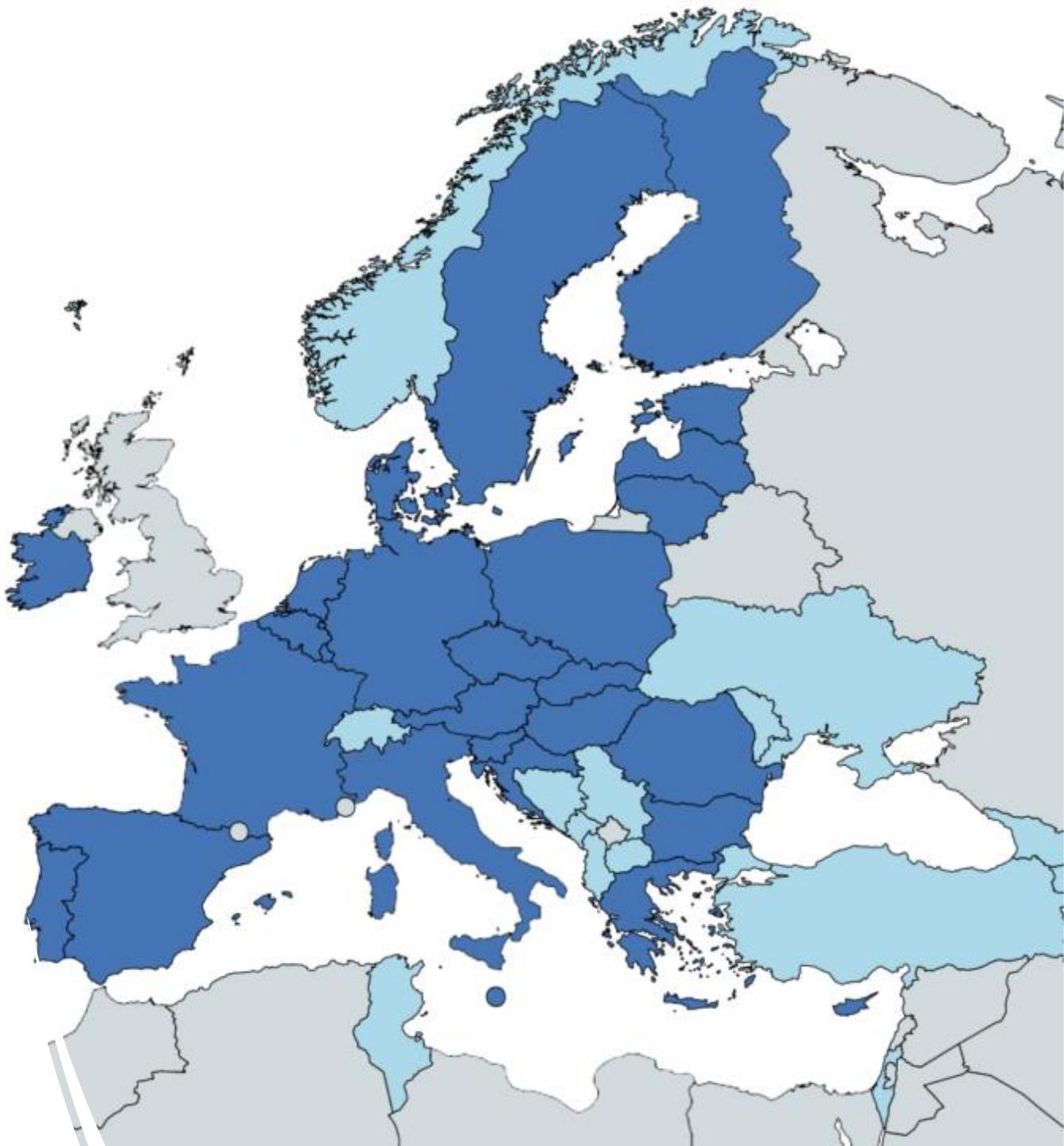

Konsotsiumi miinimumnõuded

- Vähemalt **kolm** üksteisest sõltumatu partnerit
- **vähemalt kolmest EL või HEU-ga assotsieerunud riigist.** Neist vähemalt üks peab olema EL liikmesriigist

Nõuded partnerile

- **Kindel roll** projektis
- **Pädevus** antud ülesande täitmiseks
- **Koordinaatoril – finantsvõimekus**

Projektitüübidi ja toetuse määrad

- **Teadusprojektid (RIA)**
  - **Koordineerivad ja toetavad projektid (CSA)**
  - **Innovatsiooniprojektid (IA):**
    - Kasumit taotlevad organisatsioonid **kuni 70%**
    - Kasumit mitte taotlevad organisatsioonid 100%
- kõigile 100%

Otsesed kulud	Kaudsed kulud	Kõik kulud	Toetuse määr	Toetus
100 €	25 €	125 €	100%	125 €
100 €	25 €	125 €	70%	87,50 €

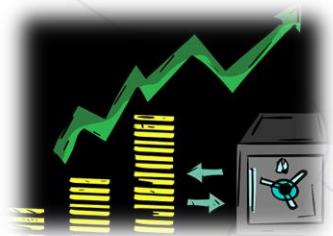
Tehnoloogilise valmiduse tasemed (TRL)

1. Baasuuringud
2. Tehnoloogia formuleerimine
3. Rakendusuuringud
4. Väikesemahuline prototüüpimine
5. Suuremahuline prototüüpimine
6. Valmis prototüüp
7. Demo
8. Kommertsialiseerimisvalmidus
9. Tehnoloogia on valmis ning turule viidud

Pathfinder

Transition

Accelerator

Abikõlblikud kulud

- A. Personalikulud** – kogu palgafond; abikõlblik on töötaja tavapärane palgatase
- B. Allhange** – projekti sisutegevuse sisseostmine (*action task*), nt prototüüp, uuring, analüüs
-> **allhange on vaja juba taatluses ette näha (eelarve; sisu)**
- C. Ostukulud**
  - C.1 Reisikulud**
  - C.2 Seadmed** – reeglinä amortisatsioonikulu
  - C.3 Muud kaubad, tööd ja teenused**
- D. Muud kulukategooriad**
  - D.1** *Financial support to third parites* (konsortsiumi jagatavad grandid, auhinnad vmt)
  - D.2 Sisekäibearved** – mida partnerasutus ise toodab või pakub; vajalik arvutamise metoodika
- E. Kaudsed kulud** – 25% otsestest kuludest, v.a. allhange; D.1; D.2

Projektide rahastamine

- Lubatud kulude hüvitamine - tegelikud kulud
  - Kindlasummalised toetused (*Lump Sum*)
  - Lump sum Infoseminari salvestused leiad [siit](#).
-
- Ühikukulud (nt Marie Skłodowska Curie meetmed)
  - Auhinnad
  - Ühtsel määral põhinevad maksed (flat-rate) (nt kaudsed kulud – 25% otsestest kuludest)

Taotlusvoorude info ja taotlemine

- Kogu vajalik info on koondatud [Funding & Tenders portaali](#)
  - Tööprogrammid
    - taotlusvoorude teemad ja tähtajad
    - (kogu)eelarve + soovitused projektide eelarveks
    - muud nõuded projektidele
  - Grandilepingud
  - Vormid ja juhendid
- Siin toimub **taotluse menetlemine ja projekti elluviimine**
  - Taotluse ettevalmistamine ja esitamine
  - Aruandlus
  - Suhtlus Euroopa Komisjoniga

Olulisemad dokumendid, millega enne taotlemist tutvuda

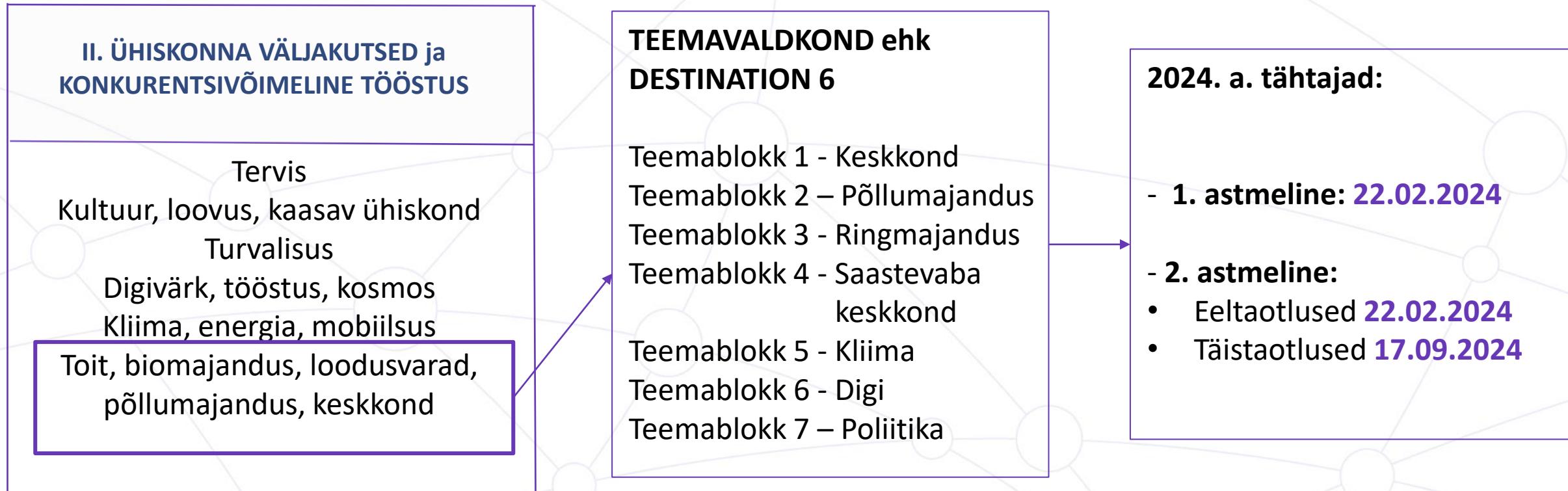
- Taotlusvooru info [**Funding & Tenders portaalis**](#) (ja tööprogrammis)
- **Üldised lisad*** ([**General Annexes**](#)) – mh nõuetele vastavuse, abikõlblikkuse, finants- ja tegevussutlikkuse määramise kriteeriume, hindamisemenetluse kirjeldust
- **HEU juhend** ([**HE Programme Guide**](#)) - *mh soolõime, eetika, turvalisuse, tulemuste levitamise, kasutamise ja teavitamise, olulise kahju vältimise ning avatud teaduse põhimõtted*
- **Online käsiraamat** ([**Online Manual**](#)) – mh praktilised samm-sammulised juhendid
- **Mudelleping** ([**MGA**](#)) ja **kommenteeritud mudelleping** ([**AGA**](#)
  - [*Unit cost MGA*](#); [*Lump-sum MGA*](#), EK [*Lump sum veebileht*](#) (mh LS Guide)
- **EK veebinaride salvestused ja slaidid** leiab [siit](#)
- **IP Helpdesk** – nõustamine, koolitused, juhendid

*Ei kata spetsiifilisi osasid nagu ERC, EIC, EIT, partnerlused (Art 185, 187), Euratom, JRC

Euroopa Horisont: sambad ja klastrid

I. TIPPTASEMEL TEADUS	II. ÜHISKONNA VÄLJAKUTSED ja KONKURENTSIVÕIMELINE TÖÖSTUS	III. INNOVAATILINE EUROOPA
Euroopa Teadus-nõukogu (ERC)	Tervis Kultuur, loovus, kaasav ühiskond Turvalisus Digivärk, tööstus, kosmos Kliima, energia, mobiilsus Toit, biomajandus, loodusvarad, põllumajandus, keskkond	Euroopa innovatsiooninõukogu
Marie Skłodowska-Curie-nimelised meetmed	Euroopa Ühisuuringute Keskus	Euroopa innovaatilised majandussüsteemid
Teadustaristu		Euroopa Innovatsiooni ja Tehnoloogia instituut
Laienemismeetmed (<i>Widening</i>) ja Euroopa Teadusruumi Edendamine		
Osaluse laiendamine ja tippteaduse levitamine	Euroopa TjaA süsteemi edendamine	

Klaster 6 jaotus teemablokkideks ehk Destinationid

Kliima

Kliimaga seotud teemad

Teema kood

Pealkiri

[HORIZON-CL6-2024-FARM2FORK-02-6-two-stage](#)

Minimising climate impact on fisheries: mitigation and adaptation solutions for future climate regimes

[HORIZON-CL6-2024-FARM2FORK-02-7-two-stage](#)

Minimising climate impact on aquaculture: mitigation and adaptation solutions for future climate regimes

[HORIZON-CL6-2024-CLIMATE-01-5](#)

Climate-smart use of wood in the construction sector to support the New European Bauhaus

[HORIZON-CL6-2024-FARM2FORK-01-11](#)

Land use change and local / regional climate

Teema	Tüüp	Kogu-eelarve	EU kaasrahastus projekti kohta	Eeldatav rahastatavate projektide arv	Taotlusvoor avatakse	Taotlusvooru tähtaeg
<u>HORIZON-CL6-2024-FARM2FORK-02-6-two-stage</u>	IA	9 M EUR	4,5 M EUR	2	17. oktoober 2023	22. veebruar 2024/ 17. september 2024

Minimising climate impact on fisheries: mitigation and adaptation solutions for future climate regimes

- **Eesmärk:** uurida kliimamuutuste mõju bioloogilistele ja ökoloogilistele protsessidele kalamajanduses:
  - nihked varude jaotuses, arvukuses ja tiheduses; kalade tervis, kalavarude tootlikkus, muutused elupaikades; paljuneminemäärad.
- Uurida/katsetada uuenduslike meetmeid kliimamuutuste leeendamiseks (uudsed püügivahendid, uued püügistrateegiad, saagi tõhusam väärindamine).
- Projekt peab hõlmama kogu Euroopa kalanduse spektrit (sh. väikesemahulist kalamajandust + biootilised ja abiootilised keskkonnatingimused, sotsiaal-majanduslikud aspektid).

Oluline: Joint Research Centre (JRC) ehk Euroopa Ühisuuringute Keskuse kaasamine. Tugineda varasematele H2020 projektide tulemustele (ClimeFish, CERES jt) ja Euroopa Merendus ja Kalandusfondi poolt rahastatud uuringutele. Koostöö teiste CL 6 projektidega. Interdistsiplinaarne lähenemisviis – **sotsiaal- ja humanitaarteadlaste (SSH) kaasamine.**

Teema	Tüüp	Kogu-eelarve	EU kaasrahastus projekti kohta	Eeldatav rahastatavate projektide arv	Taotlusvoor avatakse	Taotlusvooru tähtaeg
HORIZON-CL6-2024-FARM2FORK-02-7-two-stage	IA	9 M EUR	4,5 M EUR	2	17. oktoober 2023	22. veebruar 2024/ 17. september 2024

Minimising climate impact on aquaculture: mitigation and adaptation solutions for future climate regimes

- **Eesmärk:** uurida kliimamuutuste mõju vesiviljelustoodangule. Arvestada keskkonna-, sotsiaalsel ja majanduslikul tasandil.
- Tuvastada, prognoosida ja hinnata peamisi mõjusid erinevatele vesiviljelustoodangu süsteemidele ja nende ökoloogilisele taluvusvõimele.
- Projektis käsitleda: vee kättesaadavus (nt sademete vähenemine, äärmuslikud ilmastikunähtused, põud või üleujutused), veevaliteet (nt hapestumine, eutrofeerumine, reostus), temperatuuri tõus, haiguste levik, invasiivsed liigid jm.
- Käsitleda sobivaid kliimamuutuste mõju kohanemis- ja leevendamise meetmeid.
- Käsitleda ringmajanduse aspekte, et vähendada mõju merekeskkonnale. Toodangu parem väärindamine ja jäätmete taaskasutamine.
- *Life Cycle Assessment* - söötmisseisustemid ning toiduks mittekasutatava biomassi väärindamine söötade ja väetiste jaoks.

Oluline: JRC kaasamine. Koostöö teiste CL 6 projektidega. **Sotsiaal- ja humanitaarteadlaste (SSH) kaasamine.**

Tüüp	Kogu-eelarve	EU kaasrahastus projekti kohta	Eeldatav rahastatavate projektide arv	Taotlusvoor avatakse	Taotlusvooru tähtaeg
HORIZON-CL6-2024-CLIMATE-01-5	RIA	14 M EUR Lump sum!	7 M EUR Lump sum!	2	17. oktoober 2023 22. veebruar 2024

Climate-smart use of wood in the construction sector to support the New European Bauhaus

- **Eesmärk:** edendada puidu kasutamis ehitussektoris ja suurendada metsanduse sektori panust kliimamuutuse möju leevidamiseks ja sellega kohanemiseks. Arendada maaelu.
- Uued tehnoloogiad (nt tehisisellekt, IoT andurid, robootika) madala kvaliteediga puidu, kahjustustega puidu jm kasutamise suurendamiseks ehitussektoris. Puidu kasutamine hoonete renoveerimiseks.
- Uurida jäätmevaba kontseptsiooni potentsiaali, biopõhiste materjalide kasutamist, taaskasutust jne.
- Käsitleda inimeste tervise ja heaolu aspekte; kultuuri, traditsioone ja kohaliku käsitööd, kui ehitatud ruumi lahutamatute elementidena.
- Leida lahendused tehniliste, logistiklike, juridiliste, ärialiste, poliitiliste, majanduslikele probleemidele. Soovitused poliitikakujundajatele ja ettepanekud äristrateegiateks, et suurendada puidu kasutamist ehitussektoris üle Euroopa.
- **Oluline:** [Uus Euroopa Bauhaus](#) – EK algatus - eesmärk on kombineerida disain, kestlikkus, juurdepääsetavus, taskukohasus ja investeeringud, et aidata kaasa Euroopa rohelise kokkuleppe eesmärkide saavutamisele. **Multi-actor approach** (tootjad, teadlased, VKEd, SSH jt). **Grantide andmine kolmandatele osapooltele kuni 60 000 €.** Soolise võrdsuse aspekti ei pea arvestama!

Teema	Tüüp	Kogu-eelarve	EU kaasrahastus projekti kohta	Eeldatav rahastatavate projektide arv	Taotlusvoor avatakse	Taotlusvooru tähtaeg
HORIZON-CL6-2024-FARM2FORK-01-11	RIA	9 M EUR	4,5 M EUR	2	17. oktoober 2023	22. veebruar 2024

EU-African Union – towards climate-neutral, social just fair trade food systems

- **Eesmärk:** täiendada hindamissüsteeme jätkusuutlike toiduainetega kauplemise jaoks. Uuenduslike lahenduste katsetamine toidusüsteemide/sertifitseerimisasutustega.
- Uurida toiduga varustamise kliimamuutusest, bioloogilise mitmekesisuse vähenemisest, maakasutuse muutusest tulenevaid mõjusid. Lisaks sotsiaalseid mõjusid. Käsitleda mahe- ja tavapärane tootmist.
- Tegevused mentorluseks ja innovatiivsete ärilahenduste kasutamise suurendamiseks. Arvestada sotsiaalset innovatsiooni ja upscaling'ut Aafrika või Euroopa toiduettevõtete ja start-up'ide jaoks. Pöörata olulist tähelepanu naiste kaasamisele!
- **Grantide andmine kolmandatele osapooltele kuni 60 000 €** (nt. teadlastele, start-up'idele, VKEdele jt multidiplinaarsetele osalejatele). Töötada välja/katsetada väljatöötatud hindamismeetodeid; koguda või koostada andmekogumeid; anda muu panus projekti eesmärkide saavutamiseks (põhjendada valikut).
- Aafrika sisesed ja Euroopa-Aafrika vahelised kaubanduslikud suhted.

Oluline: vähemalt **3 partnerit** Aafrikast ja vähemalt **2 samast** [Aafrika Liidu](#) piirkonnast (saavad rahastust). **Rahvusvahelised organisatsioonid, mille peakorter asub ELis või assotsieerunud riigis, on erandkorras rahastamiskõlblikud.** JRC kaasamine, multi-actor approach.

Elurikkus ja bioloogiline mitmekesisus

Elurikkuse ja bioloogilise mitmekesisusega seotud teemad

Teema kood	Pealkiri
<u>HORIZON-CL6-2024-FARM2FORK-01-1</u>	Agro-pastoral/outdoor livestock systems and wildlife management
<u>HORIZON-CL6-2024-CLIMATE-01-2</u>	Socio-economic, climate and environmental aspects of paludiculture
<u>HORIZON-CL6-2024-CLIMATE-01-3</u>	Paludiculture: large-scale demonstrations
<u>HORIZON-CL6-2024-CLIMATE-01-7</u>	EU-China international cooperation on improving monitoring for better integrated climate and biodiversity approaches, using environmental and Earth observation

Teema	Tüüp	Kogu-eelarve	EU kaasrahastus projekti kohta	Eeldatav rahastatavate projektide arv	Taotlusvoor avatakse	Taotlusvooru tähtaeg
HORIZON-CL6-2024-FARM2FORK-01-1	RIA	5 M EUR	5 M EUR Lump sum!	1	17. oktoober 2023	22. veebruar 2024

Agro-pastoral/outdoor livestock systems and wildlife management

- **Eesmärk:** ülevaade praegustest metsloomade majandamise viisidest agrokäjakasvatuses/välistingimustes kasvatatavate loomade kasvatussüsteemides ELi liikmesriikides ja assotsieerunud riikides. Hinnata erinevate ennetusmeetmete tõhusust.
- Kaardistada metsloomade poolt tekitatud levinumad kahjude liigid ja nende positiivsed välismõjud.
- Koostada parimate tavade kokkuvõte/loend nii pöllumajandusettevõtte kui ka regionaalsel tasandil.
- Täiustada või arendada vahendeid/tehnoloogiaid (reaalajas) andmete kogumiseks/analüüsimeiseks, et hinnata, jälgida ja kontrollida (mets)loomade käitumist ja nende tekitatud kahjustusi.
- Praeguste ja uute pöllumajandusstrateegiate kulude/tulude analüüs, mis säilitavad, kaitsevad ja värtustavad elusloodust ja karjakasvatust erinevates piirkondades ja ökosüsteemides. Võtta arvesse sotsiaalmajandusliku-, keskkonna-, kultuuri- ja poliitilisi aspekte.

Oluline: multi-actor approach (nt. pöllumehed, jahimehed, ulukikasvatajad ja -tootjad, nõustamisteenused, maakorraldajad, ökoloogia ja looduskaits eksperdid, loomade käitumisteadlased, SSH jt). Arvestada varasemate LIFE projektide tulemusi.

Teema	Tüüp	Kogu-eelarve	EU kaasrahastus projekti kohta	Eeldatav rahastatavate projektide arv	Taotlusvoor avatakse	Taotlusvooru tähtaeg
<u>HORIZON-CL6-2024-CLIMATE-01-2</u>	RIA	5 M EUR	5 M EUR Lump sum!	1	17. oktoober 2023	22. veebruar 2024

Socio-economic, climate and environmental aspects of paludiculture

- **Eesmärk:** uurida paludikultuuri süsteeme ja nende potentsiaali pakkuda töökohti. Hinnata selle mõju kliimamuutustele mõjude leevedamiseks, looduskaitseks ja EL keskkonnaeesmärkide täitmiseks (eelkõige vee kvaliteet).
- Uurida peamiseid sotsiaal-majanduslike mõjusid, mis on olulised palukultuurisektori jaoks. Toodete turustamise võimalused ja sotsiaal-majanduslikud analüüsides.
- Hinnata degraderunud turbaalade ja märgalade potentsiaali, mida praegu kasutatakse tavapõllumajanduse või metsanduse (kuivendusega) jaoks, et viia need alad üle sookasvatuseks.
- Luua vaatluskeskus ja andmebaasid, mis hõlmavad tervet tarneahelat.
- Toetada/luua paludikultuuri teadlaste ja praktikute üle-Euroopaline või ülemaailmne võrgustik.
- Taotluses spetsiaalne Task, ressursid ja kava, et teha koostööd projektidega teema alt: "HORIZON-CL6-2024-CLIMATE01-3: Paludiculture: large-scale demonstrations"

Oluline: koostöö teiste HEU teemadega (sh. missioonidega). Kaasata SSH.

Teema	Tüüp	Kogu-eelarve	EU kaasrahastus projekti kohta	Eeldatav rahastatavate projektide arv	Taotlusvoor avatakse	Taotlusvooru tähtaeg
<u>HORIZON-CL6-2024-CLIMATE-01-3</u>	IA	20 M EUR	10 M EUR	2	17. oktoober 2023	22. veebruar 2024

Paludiculture: large-scale demonstrations

- **Eesmärk:** välja töötada praktilised võimalused palukultuuri arendamiseks ning lahendused degraderunud põllumajandus- ja metsamuldade muutmiseks sookultuuriks.
- Vähemalt kolmel 50 hektari suuruse sel alal laiaulatuslik sooviljeluse demonstratsioon.
- Hinnata demo tegevuste kordamise potentsiaali ja scale-up'i ning selleks töötada välja soovitused poliitikakujundajatele ja maakasutajatele-haldajatele.
- Hinnata paldikultuuri süsiniku sidumise potentsiaali. Hinnata selle võimalikku panust ELi eesmärkide saavutamisse.

Oluline: multi-actor approach (põllumehed/metsamehed, teadlased, nõustajad, kohalik/piirkondlikud ametiasutused, tööstus jt) projekti kõigis etappides. Koostöö eelneva teemaga. Koostöö missiooni projektidega.

Teema	Tüüp	Kogu-eelarve	EU kaasrahastus projekti kohta	Eeldatav rahastatavate projektide arv	Taotlusvoor avatakse	Taotlusvooru tähtaeg
<u>HORIZON-CL6-2024-CLIMATE-01-7</u>	RIA	5 M EUR	5 M EUR	1	17. oktoober 2023	22. veebruar 2024

EU-China international cooperation on improving monitoring for better integrated climate and biodiversity approaches, using environmental and Earth observation

- **Eesmärk:** täiendada maismaa ökosüsteemide seiret, suurendada sünergiat bioloogilise mitmekesisuse säilitamise tegevuste ja kliimamuutuste mõju leevidamise ning kohanemise tegevuste vahel.
- Kombineerida satelliit- ja kaugseire meetodeid maapealsete seiremeetoditega nagu GIS.
- Võib käsitleda: olemasoleva seire täiustamise; uute andmekogumite ja määramismeetodite kavandamine; kliima ja bioloogilise mitmekesisuse aspektide seire.

Oluline: kaasata assotsieerunud partneritena vähemalt kolm Hiina partnerit. Hiina osalejad peavad taotlema ja saama MOST rahastuse. Kasutada kaugseire ja satelliidi andmeid (Copernicus ja/või Galileo/EGNOS). Koostöö teiste EL-Hiina algatuse ja CL5 ja 6 teemadega (täpsemalt tekstis).

Keskond

Keskkonnaga seotud teemad

Teema kood	Pealkiri
<u>HORIZON-CL6-2024-FARM2FORK-01-8</u>	Preventing and reducing food waste to reduce environmental impacts and to help reach 2030 climate targets
<u>HORIZON-CL6-2024-CLIMATE-01-4</u>	Land use change and local / regional climate
<u>HORIZON-CL6-2024-FARM2FORK-01-10</u>	EU-African Union cooperation on agroforestry management for climate change adaptation and mitigation
<u>HORIZON-CL6-2024-CircBio-02-4-two-stage</u>	New circular solutions and decentralised approaches for water and wastewater management
<u>HORIZON-CL6-2024-ZEROPOLLUTION-01-1</u>	Demonstrating how regions can operate within safe ecological and regional nitrogen and phosphorus boundaries
<u>HORIZON-CL6-2024-ZEROPOLLUTION-02-1-two-stage</u>	Holistic approaches for effective monitoring of water quality in urban areas
<u>HORIZON-CL6-2024-CLIMATE-01-6</u>	Ocean models for seasonal to decadal regional climate impacts and feedbacks
<u>HORIZON-CL6-2024-ZEROPOLLUTION-02-2-two-stage</u>	Innovative technologies for zero pollution, zero-waste biorefineries

Teema	Tüüp	Kogu-eelarve	EU kaasrahastus projekti kohta	Eeldatav rahastatavate projektide arv	Taotlusvooravatakse	Taotlusvooru tähtaeg
<u>HORIZON-CL6-2024-FARM2FORK-01-8</u>	RIA	9 M EUR	4,5 M EUR	2	17. oktoober 2023	22. veebruar 2024

Preventing and reducing food waste to reduce environmental impacts and to help reach 2030 climate targets

- **Eesmärk:** koondada kvantitatiivsed andmed mitme EL liikmesriigi ja assotsieerunud riigi toidujäätmete/toiduraiskamise keskkonnajalajälje kohta.
- Fookus Keskkonnajalajäljel (Environmental Footprint, EF) PEF-meetodi (Product Environmental Footprint) mõjukategooriatel:
  - Kliimamuutuse mõju (peamine fookus); maakasutus; veekasutus; resursside kasutus; muud kategooriad, mis aitavad hinnata bioloogilist mitmekesisust.
- Töötada välja erinevad toiduraiskamise vähendamise viisid. Analüüs mitut tüüpi sidusrühmadega.
- Kavandada eraldi Task, ressurss ja kava ühisteks tegevusteks teise selle teema alt rahastatud projektiga (ühistegevused, konverentsid vm). Kommunikatsioon ja tulemuste tegevus tuleks ühildada ja kooskõlastada projektide vahel.

Oluline: multi-actor approach. Kaasata JRC (kogutud andmete koondamine, et modelleerida toidujäätmete uurimine üheks raamistikiks. Tagab, et pakutud lahendused sobiks olemasolevate andmebaasidega). Tugineda varasematele tulemustele (algatuste nimed tekstis).

Teema	Tüüp	Kogu-eelarve	EU kaasrahastus projekti kohta	Eeldatav rahastatavate projektide arv	Taotlusvoor avatakse	Taotlusvooru tähtaeg
<u>HORIZON-CL6-2024-CLIMATE-01-4</u>	RIA	12 M EUR	6 M EUR	2	17. oktoober 2023	22. veebruar 2024

Land use change and local / regional climate

- **Eesmärk:** Varasema, praeguse ja tulevase maakasutuse ja selle muutuse (mõju) analüüs kohalikul ja piirkondlikul tasandil. Kasutada kaugseiretehnoloogiad (Copernicus) koos uuendusliku töötlemisega ja tehisintellekti võimalustega.
- Töötada välja strateegiad poliitika kujundamiseks, et leevendada kliimamuutuse mõjusid piirkondlikul/maastiku tasandil.
- Pakkuda välja lahendusi maakorralduse parandamiseks, kasutades selleks maa metsastamist, muldade taasniisutamist, metsade tõhusam majandamist, tõhusamat väetiste kasutamist jne.

Oluline: multi-actor approach. Kasutada kaugseire ja satelliidiandmeid (Copernicus ja/või Galileo/EGNOS). Soolise võrdsuse aspekti ei pea arvestama. Koostöö teiste teema tekstis toodud projektidega.

Teema	Tüüp	Kogu-eelarve	EU kaasrahastus projekti kohta	Eeldatav rahastatavate projektide arv	Taotlusvoor avatakse	Taotlusvooru tähtaeg
<u>HORIZON-CL6-2024-FARM2FORK-01-10</u>	RIA	18 M EUR	6 M EUR	3	17. oktoober 2023	22. veebruar 2024

EU-African Union cooperation on agroforestry management for climate change adaptation and mitigation

- **Eesmärk:** uurida kasutamiseks sobivaid taime- ja loomaliikide/tõugude, et edendada agrometsandust Aafrika erinevates geograafilistes piirkondades. Jätkusuutlike ökosüsteemide loomine, millel on positiivne mõju kohalikele kogukondadele ja eriti naistele.
- Eelis anda kohalikele liikidele, et vältida võõrliikide sissetoomise tagajärgi.
- Majandamismeetmete hindamine, mille eesmärk on bioloogilise mitmekesisuse säilitamine/ suurendamine. Süsinikupõllumajanduse, kui võimaliku tulevikuettevõtte potentsiaali hindamine.
- Kohalike agrometsanduse katsealade rajamine.

Oluline: multi-actor approach (nt. teadlased, põllumajandus- ja metsandusettevõtted, nõustamisteenuse pakkujad). Vähemalt **3** partnerit Aafrikast ja vähemalt **2** samast [AL](#) piirkonnast (saavad rahastust). **Rahvusvahelised organisatsioonid, mille peakorter asub ELis või assotsieerunud riigis, on erandkorras rahastamiskölklikud.** Kaasata SSH. Koostöö teiste selle teema projektidega ja tekstis toodud teema projektidega.

Teema	Tüüp	Kogu-eelarve	EU kaasrahastus projekti kohta	Eeldatav rahastatavate projektide arv	Taotlusvoor avatakse	Taotlusvooru tähtaeg
<u>HORIZON-CL6-2024-CircBio-02-4-two-stage</u>	IA	15 M EUR	5 M EUR	3	17. oktoober 2023	22. veebruar 2024/ 17. september 2024

New circular solutions and decentralised approaches for water and wastewater management

- **Eesmärk:** demonstreerida vee- ja reoveepuhastuse detsentraliseeritud lähenemisviisiide eeliseid erinevates geograafilistes, kliima- ja majanduslikes tingimustes.
- Terviklik riskianalüüs mitmeallikaga veevarustussüsteemide projekteerimiseks ja kasutamiseks. Kasutada digilahendusi.
- Demonstreerida detsentraliseeritud ja tsentraliseeritud süsteemide integreerimise potentsiaali. Kasutada erinevat suurust piirkondi – nt linnaosa, linn, jõe valgala jm. Hinnata tugevusi/nõrkuseid, kodanike kaasamist ja avaliku ja erasektori partnerlust (*publi-private-partnership*).
- Hinnata võimalike regulatiivseid, finants- ja sotsiaalmajanduslike kitsaskohti. Uurida pikajaliste tulemuspõhiste ärimudelite edendamist avaliku ja erasektori partnerlustes jaoks, et kasutada detsentraliseeritud ja/või integreeritud detsentraliseeritud ja tsentraliseeritud süsteeme.

Oluline: Rahvusvaheline koostöö kolmandate riikidega. SSH kaasamine.

Teema	Tüüp	Kogu-eelarve	EU kaasrahastus projekti kohta	Eeldatav rahastatavate projektide arv	Taotlusvoor avatakse	Taotlusvooru tähtaeg
<u>HORIZON-CL6-2024-ZEROPOLLUTION-01-1</u>	IA	27 M EUR	9 M EUR	3	17. oktoober 2023	22. veebruar 2024

Demonstrating how regions can operate within safe ecological and regional nitrogen and phosphorus boundaries

- **Eesmärk:** leida maksimaalsed N/P vood piirkondlikul/vesikonna tasandil, et tagada õhu, vee ja pinnase ökosüsteemide hea seisund.
- Katsetada uuenduslikke tavasid/tehnoloogiaid, et toota teisest toorainet N- ja P-põhiseid väetisi. Toodetud taaskasutatud orgaanilistest jäätmetest, reoveest, bioloogilistest jääkidest/kõrvalsaadustest. Edendada kohalikke ja piirkondlikke väärthusahelaid.
- Uuenduslikud soovitused/meetmed, mis aitaks vähendada N/P emissiooni. Soovitused käitumise muutusteks ja taaskasutatud toodete aktsepteerimiseks, arendada twinning- ja mentorlusskeemid.
- Tulemuste ja parimate tavade teadmiste levitamine sidususrühmadele kogu ELis ja assotsieerunud riikides. Soovitused ühtlustatud ja tõhusa regionaalpoliitika jaoks, mis vähendaks N/P reostust.

Oluline: multi-actor approach (tootjad, KOV, keskkonnaorganisatsioonid, teadlased, MTÜd, kohalikud elanikud). Plaanida koostöö ja võrgustumise tegevusi ookeani ja vete missiooni projektidega. Need projektid on demo [Circular Cities and Regions Initiative \(CCRI\)](#) jaoks ja peavad tegema koostööd selle algatusega.

Teema	Tüüp	Kogu-eelarve	EU kaasrahastus projekti kohta	Eeldatav rahastatavate projektide arv	Taotlusvoor avatakse	Taotlusvooru tähtaeg
<u>HORIZON-CL6-2024-ZEROPOLLUTION-02-1-two-stage</u>	IA	15 M EUR	5 M EUR	3	17. oktoober 2023	22. veebruar 2024/ 17. september 2024

Holistic approaches for effective monitoring of water quality in urban areas

- **Eesmärk:** arendada ja demonstreerida üleeuroopalist terviklikku seire süsteemi, et käsitleda veereostust/vee kvaliteedi tagamist linnapiirkondades.
- Käsitleda pinna- ja põhjavett, reostus, mikrosaasteained, mikroplasti, ravimijääke ja saasteainete koosmõju.
- Käsitleda linnaalade ja jõe/valgala vahelist mõju. Leida lahendused, et suurendada linnade veesüsteemide vastupidavust nt. haiguste pandeemia ja kliimamuutuste mõjude jaoks.
- Arendatav seiresüsteem peab arvestama EL-i saastevaba tegevuskava nõudeid (EU zero pollution action plan), olemasolevaid ELi nõudeid (Water Framework Directive, Drinking Water Directive, Urban Waste Water Treatment Directive, Bathing Water Directive jt).
- Uued võimalused veevalitõde reaalajaks jälgimiseks, digi- ja tehnoloogialahendused (andurid, digitaalsed kaksikud jm).
- Soovitused saasteainete seireks ja tuvastamise standardiseerimiseks

Oluline: multi-actor approach (teadlased, kommunalaettevõtted, tööstus, kodanikuühiskond jt). Linnade ja valgla/vesikonda haldavate veeasutuste ja kommunalaettevõtete osalemine kohustuslik. Plaanida koostöö ja võrgustumise tegevusi teiste tekstis toodud projektidega.

Teema	Tüüp	Kogu-eelarve	EU kaasrahastus projekti kohta	Eeldatav rahastatavate projektide arv	Taotlusvoor avatakse	Taotlusvooru tähtaeg
<u>HORIZON-CL6-2024-CLIMATE-01-6</u>	RIA	9 M EUR	4,5 M EUR	2	17. oktoober 2023	22. veebruar 2024

Ocean models for seasonal to decadal regional climate impacts and feedbacks

- **Eesmärk:** ookeani mudelite arendamine, et hinnata hooajalist kuni mitmekümendi pikkust perioodi. Kasutada Euroopa piirkondlike merede mastaabis ja eriti rannikualadel, kus kliimamuutuste ohtu peetakse eriti suureks.
- Arendatud metoodikaid esitleda 3 erineval Euroopa piirkondlikul merel ja rannikualal:
  - Piirkondlike ookeanikliima riskiteenuste arendamine ja demonstreerimine rannikualadel, merepinna tõusu, lainete või mõne äärmusliku sündmuse tõttu;
  - Piirkondlike ookeani kliimateenuste arendamine ja demonstreerimine rannikualadel meremajanduse (nt vesiviljelus, taastuvenergia tootmine meres, turism) toetamine.
- Kasutada avatud andmeid, avaliku kasutusega mudeleid, Digital Twin of the Ocean.

Oluline: multi-actor approach. Kasutada kaugseire ja satelliidiandmeid (Copernicus ja/või Galileo/EGNOS). Soolise võrdsuse aspekti ei pea arvestama. Plaanida koostöö ja võrgustumise tegevusi tekstis toodud teemade projektidega, ookeani ja vete missiooniga, CL4 ja 5 (ühised workshopid, konverentsid, parimate tavade ja kommunikatsiooni tegevused). *European Open Science Cloud*.

Teema	Tüüp	Kogu-eelarve	EU kaasrahastus projekti kohta	Eeldatav rahastatavate projektide arv	Taotlusvoor avatakse	Taotlusvooru tähtaeg
<u>HORIZON-CL6-2024-ZEROPOLLUTION-02-2-two-stage</u>	RIA	8 M EUR	4 M EUR	2	17. oktoober 2023	22. veebruar 2024 / 17. september 2024

Innovative technologies for zero pollution, zero-waste biorefineries

- **Eesmärk:** Töötada välja lahendusi biopõhisest tööstusest lähtuva reostuse ennetamiseks ja kontrollimiseks.
- Arvestada ka nt. kuuma, vee, aurude ja lõhna eritumist.
- Kavandage biorafineerimistehase toimingud, et kõik protsessivood tsirkuleeritakse - energiatõhususe suurendamiseks, soojuse taaskasutamiseks jm.
- Case-study integreeritud nullsaastevabade tehniliste lahenduste kohta. Igal tasandil - suurest/keskmisest kuni väikese mahuni.
- Katsetada ja demoda digitaalset innovatsiooni (nt. andmete jagamise platvormid tarne- ja väärthusahelate jaoks).
- Töötada välja ja valideerida integreeritud seiresüsteem, et tõhusalt vähendada saasteainete heitkoguseid (vesi/pinnas/õhk), mürataset ja biorafineerimistehaste jäätmete teket.
- Protsessides kasutatavate ohtlike ainete asendamine ohutute biopõhiste ainetega.

Oluline: Soolise võrdsuse aspekti ei pea arvestama. Plaanida koostöö ja võrgustumise tegevusi teiste HEU ja Circular Bio-based Europe (CBE JU) projektidega.

Kokkuvõte

Raamprogrammis osalemine

- Eestikeelne lühiülevaade ETagi kodulehel
  - Klaster 6
- Nõuded HEU partnerluses osalejatele
- HEU osalejaportaal
- Küsige nõu telefonitsi või meilitsi
- Tule konsultatsioonile või kutsu külla ja osalege koolitustel ning infopäevadel
- Tellige uudiskirja või liituge ETag uudiste listi
- ETag uudised veebilehel + kalender
- Jälgige ühismeediakanaleid, nt FB

Abiks taatluse
kirjutamisel:

- NCP projekt [CARE4BIO](#)
- NB! Taotlusvooru [FAQ](#)
  - Selgitused, täpsustused tööprogrammi tekstile
  - Taotlemisega seotud küsimused
  - F&T portaaliga seotud küsimused ja probleemid
  - Lisainfo: aruandlusperioodide arv, paralleelsed projektid jne.
  - Audit, hindamine jne.

Euroopa Komisjoni üritused

- **Klaster 6** [virtuaalse infopäeva](#) salvestus
- Klaster 6 [partnerlusürituse profiilid](#) kätesaadavad kuni 25.12.2023.
- **Klaster 5** Euroopa Komisjoni [infopäeva](#) salvestus
- Partnerotsingu [portaal](#) avatud kuni 31.12.2023.

Tulevased ETAGi üritused

- **5. detsember** koolitus „Projektikirjutamise koolitus Euroopa Horisondi teadus- ja innovatsiooniprojektide taotlejatele Tartus“
  - PS! Kohtade arv piiratud!
- **6. detsember** kl 9-12 veebiseminar „Euroopa Horisondi toidu, ring- ja biomajanduse ning kogukondade valdkondade 2024. a taotlusvoorude tutvustus“

COST

VÄLISKOOSTÖÖ

- EUROOPA HORISONT
- Balti- ja Põhjamaad
- Bilateraalne koostöö
- COST
  - COSTist üldiselt
  - Videod osalejate kogemustest
  - Projektitaotluse esitamine
  - COSTi projektis osalemise tasandid
  - Projektiga liitumine ja huviavalduse ankeedid
  - Korralduskomitee

Kontaktid Eesti Teadusagentuuris:

Katrin Kello – COSTi Eesti koordinaator (CNC)

katrin.kello@etag.ee

Tel: +372 731 7361

Katrin Piller – COSTi assistent (liitumine COSTi võrgustikega: nõustamine töörühmade osas ja nomineerimine korralduskomiteesse)

katrin.piller@etag.ee

Tel: +372 731 7382

1971. aastal asutatud **COST** (*European Cooperation in Science and Technology*) on Euroopa vanim valitsustevaheline koostööprogramm teaduse ja tehnika valdkonnas. Praegu toetatakse COSTi tegevusi Euroopa Liidu raamprogrammi Euroopa Horisont eelarvest. Eesti on olnud COSTi liige alates 1997. aastast.

Tähtsamad viited:

Registreeru hindajaks!

ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/portal/screen/work-as-an-expert

Funding & tender opportunities
Single Electronic Data Interchange Area (SEDIA)

EN
Register Login

HOME SEARCH FUNDING & TENDERS ▾ HOW TO PARTICIPATE ▾ PROJECTS & RESULTS WORK AS AN EXPERT SUPPORT ▾

Work as an expert

Need help?

The European Union Institutions appoint external experts to assist in the evaluation of grant applications, projects and tenders, and to provide opinions and advice in specific cases.

In particular, experts assist in:

- **Evaluation** of proposals, prize applications and tenders
- **Monitoring** of actions, grant agreements, public procurement contracts

In addition, experts provide opinion and advise on:

- **Preparation, implementation and evaluation of EU programmes and design of policies.**

In order to select experts, the European Union Institutions publish regularly calls for expression of interest (see list below) detailing the selection criteria, the required expertise, the description of the tasks, their duration and the conditions of remuneration.

Interested? Please join the database of external experts!

Register as expert

As new expert, you will be first requested to create your EU login account and register your profile.

Registered experts can update the profile via the My Expert Area after [login](#).

News

Sep 17, 2023

[Call for applications to join the Expert group on the Economic and Societal Impact of Research and Innovation \(ESIR3\)](#)

Directorate-General for Research and Innovation (DG RTD) has published a call for applications for experts for the Economic and Societal Impact of Research and ...

Jul 24, 2023

[Short video tutorial on lump sums in Horizon Europe](#)

The Commission has just released two short videos to explain how lump sums work in Horizon Europe. The videos were created to brief experts who evaluate lump su...

All news >

Quick Links

Contracts & remuneration

- [Model contract for evaluators](#)
- [Model contract for monitors + Code of conduct + Terms of reference](#)
- [Methodology for expert fees](#)

Calls for expressions of interest for experts

- [Call for expressions of interest for experts \(2021-2027\)](#)
- [Calls for expressions of interest for experts \(2014-2020\)](#)

<https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/portal/screen/work-as-an-expert>

Raamprogrammi konsultandid (NCP-d) ETAGis

Margit Ilves
Finantsküsimused, VKE-d

Argo Soon
Tervis

Katrin Kello
Kultuur, loovus ja kaasav ühiskond

Lauri Teppo
Ühiskonna tsiviiljulgeolek

Rebekka Vedina
Digivaldkond, tööstus

Maria Habicht
Energia, transport

Priit Kilgas
Kliima, keskkond

Katrin Saar
Toit, bio- ja põllumajandus

Carmen Kivistik
ELI Missioonid

Kristin Kraav
ERC, MSCA, osaluse laiendamine

Priit Tamm
Teadustaristud

Darja Matt
Innovatsioon EIT, EIC, EIE

Siiri Kolka
Euroopa teadusruum

Helen Asuküla-Tökké
Kosmos, CERN, EURATOM, ESA

Maarja Adojaan
NCP koordinaator

Margit Suuroja
Partnerlused

Kristel Oitmaa
Brüsseli esinduse juht

Aktiivset osalemist ja julget
pealehakkamist!